

GEEN GEZEIK, IEDEREEN GELIJK

FOTOGRAFIE TAJANA ALMULI

Van taboes doorbreken tot het herwaarderen van feminiene waarden: deze inspirerende vrouwen zetten zich met hart en ziel in voor gendergelijkheid en zo veel meer.

TEKST MARISKA VERMEULEN

“DAMN, HONEY GAAT OVER SHIT WAAR JE ALS VROUW VAN DEZE TIJD MEE MOET DEALEN”

MARIE LOTTE HAGEN EN NYDIA VAN VOORTHUIZEN zijn oprichters van de feministische podcast **DAMN, HONEY** en schreven feministische boeken als *Heb je nou al een vriend?*.

Wat is feminisme voor jullie? *Nydia:* «Feminisme staat voor ons niet alleen voor gendergelijkwaardigheid, maar voor gelijkwaardigheid voor iedereen. Iederéén moet kunnen doen waar die zin in heeft. Vrouw zijn is een factor die dat tegenwerkt, maar ook van kleur zijn, een beperking hebben, trans zijn... Ons feminisme strijdt dus ook tegen racisme en validisme én de structuren die eraan ten grondslag liggen. Dat is veel breder dan wit feminisme dat zegt: vrouwen moeten aan de top van het bedrijfsleven kunnen staan.»

Jullie platform en podcast gaan ‘over shit waar je als vrouw van deze tijd mee moet dealen’. Waaruit bestaat die shit? *Marie Lotte:* «In ons boek *Heb je nou al een vriend?* staat de ‘grabbelton der ellende’: keiharde cijfers over seksueel geweld, medisch seksisme, racisme, validisme, straatintimidatie, álles.»

Nydia: «Daarin komen ook taboes aan bod als openlijk over je menstruatie praten of verschillende seksuele partners hebben. En opmerkingen die je krijgt als je als vrouw een kantoor binnenloopt: jij bent zeker de secretaresse? Nee, ik ben de baas hier.»

Marie Lotte: «Alles komt voort uit hoe er naar mannen en vrouwen wordt gekeken. Laatst zoende ik op straat mijn vriendin en kregen we de opmerking ‘geil, mag ik meedoen?’ naar onze hoofden. Alsof we elkaar zoenen om mannen te behagen. Dat soort gedachten komt voort uit het idee dat de vrouw voor de man bestaat. Daar word ik heel boos om. En als je je uitsprekt als mannenhater – wat ik soms een beetje doe – dan is de

wereld te klein. Terwijl we vrouwenhaat en alles wat vrouwen wordt aangedaan normaal vinden.»

Er lijken steeds meer ogen geopend te worden. Laatst zei een turnster: ik ga niet meer in zo’n bloot pakje sporten, mannen doen dat ook niet.

Nydia: «Ja, zij wordt geprezen, maar vrouwen die ervoor kiezen een boerka of hoofddoek te dragen worden als onderdrukt gezien. Terwijl: in hoeverre is het een vrije keuze om op pijnlijk hoge stiletto’s te lopen? We zitten vast aan allemaal ideeën over genderrollen.»

Welk groep mag van jullie meer aandacht krijgen?

Nydia: «Mensen die te maken krijgen met validisme. Iedereen lijkt er oké mee dat mensen met beperkingen worden buitengesloten: helaas, jij kunt dit gebouw niet in met je rolstoel. Ook trans mensen worden vaak vergeten, bijvoorbeeld trans mannen in de communicatie over ongesteldheid of zwangerschap. Wanneer dat aan de kaak wordt gesteld, reageren veel mensen met: kunnen we dan níks meer zeggen? Maar je kunt het ook als leerpunt zien.»

Ook tieners weten jullie podcast te vinden.

Wat vinden jullie van deze generatie? *Marie Lotte:* «Ze zijn fucking woke! Vooral de oudere generatie zit vast aan stereotype denkbeelden. Ik word er weleens moedeloos van dat al zoveel coole vrouwen voor dezelfde dingen hebben gestreden, maar het geeft ook heel veel power dat we op hun schouders staan.»

LOTTE RENSEN is bestuursvoorzitter van **AM |Talent Dat Het Maakt**, dat zich richt op gendergelijkheid op de werkvloer. Daarnaast zit ze in de Raad van Advies van Corporate Queer en is ze Coördinator Marketing & Communicatie bij kennisinstituut voor emancipatie Atria.

Wanneer wist jij: ja, ik ben feminist? «Toen ik in 2013 Beyoncé’s nummer *Flawless* hoorde, waarin delen zaten van Chimamanda Ngozi Adichie’s TED-talk *We should all be feminists*. Wat zij benoemt, was zó’n eyeopener: je mag als vrouw niet té ambitieus zijn, want dan word je een bedreiging voor mannen, en andere vrouwen moet je als concurrenten zien. Dát is waar feminisme voor mij tegen strijdt, dat zijn de thema’s waarvoor ik op de barricades

sta. Ik hoef helemaal niet mijn okselhaar te laten staan en mannen te haten om mezelf feminist te noemen.»

Waarvoor zou je het liefst vandaag nog die barricades op gaan? «Het terugdringen van geweld tegen vrouwen, zowel achter de voordeur en in de publieke ruimte als op de werkvloer. Elke tien dagen sterft er in Nederland een vrouw aan de gevolgen van femicide, dat

is toch shocking! Waarom staat dit niet op de voorpagina van elke krant? Maar nee, we noemen het ‘een familiedrama’ of ‘huiselijk geweld’ terwijl het gaat om mannen die vrouwen vermoorden, bijvoorbeeld omdat ze het niet kunnen verkroppen dat ze worden verlaten.»

Welke groep mag wat jou betreft wel wat meer aandacht krijgen?

«Ik vind het heel goed dat het huidige feminisme intersectioneel is. Mede door de Black Lives Matter-protesten is het feminisme eindelijk zichtbaar minder wit geworden – want er is in Nederland al heel lang een zwarte,

migranten- en vluchtelingen-vrouwenbeweging. Ook de positie van LHBT’ers krijgt eindelijk aandacht. Hun emancipatie is bij de wet misschien beter geregeld dan in andere landen, maar 40% van de trans vrouwen ervaart discriminatie op de werkvloer en ze zijn veel vaker dan cis vrouwen slachtoffer van geweld. Er wordt nu ook heel hard gelobbyd voor transitieverlof, wat net zo belangrijk is als zwangerschapsverlof.»

Hoe zorgen we dat feminisme niet verzandt in andere vrouwen de maat nemen?

«We moeten hier zeker het gesprek over aangaan. Neem moeders: ze voelen zich veroordeeld als ze ervoor kiezen thuis bij de kinderen te blijven, maar worden als ‘ontaard’ gezien als ze fulltime werken. Wat vrouwen ook kiezen, het is nooit goed. Waar Wopke Hoekstra door zijn partij als familieman werd gelanceerd, werd aan Sigrid Kaag gevraagd hoe ze de zorg voor haar kinderen dacht te combineren met haar werk. Laten we het elkaar als vrouwen onderling dus niet ook nog extra moeilijk maken. Ook online is een klimaat ontstaan waarin je wordt afgemaakt of gecanceld als je onbedoeld iets verkeerd zegt. Vrouwen worden op deze manier mond dood gemaakt en dit helpt dus alleen maar om het patriarchaat in stand te houden. Laten we in plaats van deze gevaarlijke cancel culture een learning culture promoten.» >

“MEDE DOOR DE BLACK LIVES MATTER-PROTESTEN IS HET FEMINISME ZICHTBAAR MINDER WIT GEWORDEN”

FOTOGRAFIE PRISCA VISSER

DR. KAOUTHAR DARMONI is directeur-bestuurder van Atria, het kennisinstituut voor emancipatie en vrouwen-geschiedenis.

Hoe staat de emancipatie ervoor in Nederland?
«Atria heeft een van de grootste en oudste archief-collecties ter wereld over vrouwengeschiedenis. Als ik daarnaar kijk, denk ik: de rechten die bevochten zijn door feministische actiegroepen als Dolle Mina staan nog steeds onder druk. Van het recht op zelf-beschikking tot preventie van geweld tegen vrouwen. We evolueren niet. Nederland is een zogenaamd be-schaafd land, maar een fatsoenlijke politica als Sigrid Kaag krijgt bakken online haat over zich heen omdat ze vrouw is. Waarom hoor je niemand hierover, waar

is de maatschappelijke discussie? De Tweede Kamer zou hierover moeten discussiëren, maar we vinden het blijkbaar normaal. De wetten in Nederland zijn laks, ze beschermen vrouwen niet tegen geweld. Wij blamen en shamen liever het slachtoffer en zeggen dat het er nou eenmaal bij hoort. Dit houdt met name zwarte vrouwen en vrouwen met een migrantenachtergrond tegen om politiek en maatschappelijk actief te worden. Hun indi-viduele pijn is ook collectieve pijn. Dit heeft te maken met institutioneel racisme, dat steeds opnieuw trauma triggert. Moeten vrouwen dan maar hun tribe loslaten of een dikkere huid kweken? Nee, *stop fixing the women, fix the system!*»

Waarin onderscheidt het Nederlandse feminisme zich? «Over het algemeen is het te saai, te grijs en niet ambitieus. Nederland is mijn vijfde land, ik ben geboren in Tunesië, studeerde in Parijs... Al die landen hebben een sterke feministische cultuur. Nederland is een van de rijkste landen ter wereld, maar staat op de 31ste plek qua gendergelijkheid. Ik voel daar diepe schaamte voor, ik kan dat niet uitleggen aan vrouwen in Afrikaanse landen die fulltime werken wél als belangrijk signaal voor emancipatie zien. Zij weten: wie betaalt, bepaalt. Nederland moet wakker worden. Het systeem is disfunctioneel, maar Nederland is heel goed in zich marketen als progressief land.»

Veel Nederlandse vrouwen zien het probleem niet zo. Waarom denk je? «Omdat we te rijk zijn en er niet genoeg feministische trots is. Nederlandse vrouwen zijn afgesneden van hun roots. Er is onvoldoende respect voor wat de Dolle Mina's of Aletta Jacobs allemaal voor ons bereikt hebben. Alles draait hier om mascu-liene waarden. Vrouwen mogen niet zeggen dat ze last hebben van online geweld, nee ze moeten stoer doen. Vanuit Atria proberen we het waarderen en omarmen van vrouwelijke waarden te stimuleren. Laat je kwets-baarheid zien, houd op met die ontkenning! Sigrid Kaag begrijpt dit, net als Ursula von der Leyen die aangaf dat Sofagate (de Turkse president bood haar geen stoel aan, red.) gebeurde omdat ze vrouw is. De wereld heeft deze verhalen nodig. Denk aan wat Maya Angelou zei: 'Mensen onthouden niet wat je zegt, maar wel wat je ze hebt laten voelen.' Dus praat erover hoe moeilijk het is om zorg en werk te combineren. Het is niet dat jij als vrouw niet sterk genoeg bent, nee, het systeem is fucked up. Het is tijd dat vrouwelijk leiderschap meer waarde krijgt. Mannelijke waarden zijn passé, old school. Het is tijd voor evolutie! Vrouwen, *dare to be different*, de wereld heeft je nodig.»

“STOP FIXING THE WOMEN, FIX THE SYSTEM!”

FOTOGRAFIE JAAP BEYLEVELD

EMMA LOK is directeur Strategie & Communicatie bij WOMEN Inc., de belangenorganisatie die emancipatie van vrouwen in Nederland wil versnellen.

Wat staat boven aan de agenda van WOMEN Inc.?

«We richten ons op de terreinen waar structurele verandering het hardst nodig is: geld, werk, media en gezondheid. Op macroniveau is het aan de politiek en overheid om ons politieke puntenplan voor gendergelijkheid te verankeren in beleid, zoals uitbreiding van partnerverlof, financiële vergoeding voor mantelzorgers en gratis kinderopvang. Op mesoniveau mogen professionals in de zorg, media en het bedrijfsleven aan de slag. Hoe krijgen we

“WE DENKEN DAT WE HET GOED DOEN IN NEDERLAND, MAAR WE BUNGELLEN ONDERAAN DE GENDERGELIJKHEIDLIJSTJES”

de gezondheidszorg inclusiever? Hoe zorgen we dat er meer vrouwelijke experts in de media te zien zijn? Hoe komt er meer gelijkheid op de werkvloer? Op micro-niveau moeten we naar een samenleving waarin iedereen vrije keuzes heeft en vrouwen niet vastzitten in een deeltijd-klem en mannen in een voltijd-klem. Onderzoeken wijzen uit dat als we zo doorgaan het meer dan honderd jaar gaat duren voordat we dit allemaal voor elkaar hebben. Wij zetten in op tien jaar: het kán.»

Waar moet nog meer echt verandering in komen?

«In het zelfbeeld van Nederland. We denken dat we het zo goed doen en alles mogelijk is, maar we bungelen onderaan de gendergelijkheidslijstjes van Europa en voelen niet de urgentie om te veranderen. De ongelijkheid zit zo diep in onze maatschappij en cultuur, dat die voor veel mensen onzichtbaar is geworden. Zo loopt de verdeling van zorg en werk tussen mannen en vrouwen enorm scheef, maar dat zijn we normaal gaan vinden. Net als dat mannen in een vergadering meer spreektijd krijgen, dat in de top van bedrijven nog geen 25% vrouw is of dat in de wetenschap dingen die relevant zijn voor vrouwen minder onderzocht worden.»

Wat gaat wél goed in Nederland? «Het gesprek is eindelijk op gang gekomen, emancipatie is mainstream geworden. Toen ik me vijftien jaar geleden begon in te zetten voor gendergelijkheid, was deze strijd voor een

heel klein groepje. Nu hebben politici het op televisie over 'vrouwenquota'. Nu is het moment om door te pakken en te zorgen dat we het terugzien in overheidsplannen en de praktijk.»

Loop je zelf vaak aan tegen de dingen waar je je hard voor maakt?

«Het is overall, soms zou ik het weleens niet willen zien. Het irriteert me enorm als wordt gesuggereerd dat vrouwen niet willen werken en allemaal van zorgen houden – dat is zo'n hardnekkige mythe. Maar het is ook de hypotheekadviseur die alleen mijn man aankijkt, de argwaan die ik tegenkom als ik grote deals wil sluiten, de vraag waar de zakelijk leider blijft terwijl ik dat op dat moment

was. Vrouwen van kleur, trans vrouwen of vrouwen met een beperking lopen hier nog vaker tegenaan. Hopelijk is het op een dag niet meer nodig dat we deze groepen expliciet benoemen, maar tot ze volledig worden ingesloten is het heel belangrijk dat we dat blijven doen.» •